

לב המועדים

גליון 124 הלכות והליכות בענין "בגדי שבת"

מקור מהירושלמי על דברי הגמרא "מועד לשבתות אינו מועד לחול" ומפרש הירושלמי לפי שראה אותם במלבושים נאים אחרים וחשובים בעיניו נכרים ואינו מכירם (הובא בתוס' בב"ק לז, א).

מקור נוסף: "אין עטיפתנו בשבת כעטיפתנו בחול ולכן נהגו ללבוש שריגנישא כסות בגדי חול למי שאין לו" (ירושלמי פאה פ"ח ה"ז).

מקור נוסף: אומרים בזמירות שבת בתפילות רבון כל העולמים "כי הדלקתי נרות... והחלפתי שמלותי לכבוד יום השבת".

רמז לדבר: דכתיב (זכריה ג ד) "הסירו הבגדים" דהיינו בגדי חול "והלבש [אתך] מחלצות" דהיינו בגדי שבת (חיד"א עבודת הקודש פרק ד קלט).

רמז נוסף: שבת ר"ת בגדי שבת תלבש (דורשי רשומות).

חיוב מהתורה או מדרבנן

יש אומרים: שלבשת בגדים נאים היא מצוה מהתורה ולומדים זאת מדכתיב (ויקרא כג ב) "מקראי קודש" ופירוש חז"ל (ספרא, רש"י כג לה) "לקדשו בכסות נקיה" (ש"ע הרב רמב א).

יש אומרים: ש"מקראי קודש" הכוונה לאיסור מלאכה וכבוד שבת הוי מדרבנן (שם).

ומ"מ צריך ליזהר בהם מאוד שחמורים דברי סופרים מדברי תורה.

נשים בבגדי שבת

אף נשים נהגו ללבוש בגדי שבת קודם הדלקת נרות (משנ"ב רסב ס"ק ו – יא, עיין יפה לל ח"ג רסב). **יש שכתבו** שגם אשה תזהר ללבוש מלבושי כבוד לכבוד השבת ובפרט בשעת הדלקת נרות (סידור אור זרוע לצדיק).

זמן לבישת הבגדים בערב שבת

יש הנוהגים: ללבוש מיד אחר הרחיצה וזהו מדין כבוד שבת (רמ"א רסב ג) [ולכן לא ירחץ לשבת אלא סמוך לערב שילביש עצמו מיד], **והטעם:** משום שבכך ניכר שבשביל השבת הוא לובשם (משנה תורה לרמב"ם שבת פרק ל ה"ב וה"ג ש"ע הרב רסב ה). **מנהגו של החת"ס** ללבוש בגדי שבת במקווה (מנהגי חת"ס).

יש הנוהגים: ללבוש רק סמוך לכניסת השבת (רמ"א סוס"ס רסב), ונראה שדין זה נאמר רק לגבי בגדים העליונים, אבל בגדים אחרים אפשר ללבוש קודם, וכל היודע שלא יהיה לו אפשרות להחליף בגדיו סמוך לשבת יחליפם קודם (בדי השולחן עג כד).

בגדים יפים או יקרים

יש אומרים: הבגדים אינם צריכים להיות בגדים יקרים, אלא העיקר שישנה הבגדים לשבת מבגדי יום חול (ערוך השולחן רסב ג), **ומשנ"ב** (רסב ס"ק ו) כתב דהבגדים יהיו נאים "כפי יכולתו".

"ואשרי לו מי שזוכה שיש לו ביכולת שיהיו לו בגדי שבת שלא יהא בהם מקטן ועד גדול ממלבושי חול אלו הגזרה או סגדלים או מצנפת". (סידור הגאון ר' שלמה זלמן מלונדרש).

בגדים של שבת

"ישתדל [בש"ע הרב (רמב) כתב **חייב** כל אדם] שיהיו לו בגדים נאים לשבת ואם אי אפשר לו לפחות ישלש [ביאור ישלשלם כלפי מטה שיהיו ארוכים כמדת העשירים היושבים בביתם] בגדיו למטה דרך כבוד" (טושו"ע רסב ב).

הטעם בבגדים נאים לשבת (ש"ע רסב ב)

כדי שיזכרו שהוא יום קדוש ואסור בעשיית מלאכה (כל בו סימן לא, אורחות חיים ריש הלכות שבת אות ט, פסקי הר"ד).

טעם אחר: מדין כבוד שבת (רמב"ם פרק ל הלכה ג, ערוה"ש רמב מא), דכתיב (ישעיה נח יג) "וכבדתו מעשות דרכיך" ודרשו חז"ל (שבת ק"ג, א) "שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול" (שאלות דרב אחאי בראשית שאילתא א, משנ"ב רפב ס"ק ה). **ויש אומרים:** שבגדי שבת מדין "עונג שבת" (זוהר ח"ב ויקהל כד, ב).

ועוד אמרו (ישעיה נח יג) "וכבדתו" בבגדים נאים וכסות נקיה (תנחומא בראשית סימן ב, משנ"ב). **הטעם שהלבוש נקרא כבוד** לפי שהוא מכבד את האדם כשבא למקום שאין מכירים אותו ורואים אותו לבוש בגדי חמודות מכבדים אותו (עיין ש"ע הרב רסב ג, עין בב"ק י).

טעם אחר: שינוי הבגדים רמז לעולם הבא שכולו שבת שאז לובשים מלבושי כבוד כותנות אור (של"ה). [טעמים נוספים עיין מטה משה תיב, כה"ח רסב פג, תולעת יעקב תפילות שבת ומועדים וטעמים אות ו].

מקור לבגדי שבת

"מניין לשנוי בגדים מן התורה, שנאמר (ויקרא ו ד) ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ותנא דבי רבי ישמעאל לימדך תורה דרך ארץ, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו" (שבת קיד, א) וכתב המהרש"א (שם חידושי אגדות) שממירא זו נאמרה לענין שינוי בגדים שבגדים שבישל בהם בערב שבת אל ימזוג בהם כוס לרבו בקידוש של ליל שבת.

מקור נוסף: "רבי חנינא מיעטף וקאי אפני דמעלי שבתא אמר באו ונצא וכו'", וכתב רש"י "מיעטף בבגדים נאים" (שבת ק"ט, א).

מקור נוסף: "כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי ערב שבת מביאים לו עריבה מלאה חמין... ומתעטף ויושב בסדינים המצוייצין ודומה למלאך ה' צבאות" (שבת כה, ב).

מקור נוסף: ממה שנאמר אצל רות (רות ג) "ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך" וכי היתה ללא בגדים אלא שמלותיך אלו בגדי שבת מכאן אמר רבי חנינא צריך אדם שיהיו לו שני עטיפין [מלבושים להתעטף בהם] אחד של חול ואחד של שבת (ירושלמי פאה פרק שמיני הלכה ז, ילקוט שמעוני רות ג).

יש אומרים: שבגדי שבת יהיו יותר נאים ומשובחים מבגדי יום חול (עיין יפה ללב רסב).

יש אומרים: שלא יהיו משובחים יותר מדאי לא הוא ולא אשתו ולא בני ביתו, **והטעם:** כדי שלא יתקנאו בו אחרים וישלוט בהם יצר הרע (דבר בעתו מהר"ם ששון עמוד קא).

צורת הלבישה והמונה

יש אומרים: כשלוש הבגדי שבת יאמר "הריני לובש מלבושים של שבת לכבוד שבת מלכתא" (רמ"א שא טז, סידור מקור חיים, סידור הגאון ר' שלמה זלמן מלונדרש, ערוגת הבושם).

ויש אומרים: שיאמר גם הפסוק (ישעיה נד יז) "כל כלי יוצר עליך יוצלח וכו' (סידור האריז"ל מהר"ח דף י). **והטעם:** על פי מדרש פליאה (הובא בספר עיר דוד) "אמר בלעם איך יכול לקללם שהם לובשים בגדי שבת ויר"ט", **ביאור** שעל ידי מלבושי שבת ניצולים מכל פה ולשון שרצונם להרע להם וניצולים בזכות מלבושי שבת לכן מן הראוי לומר פסוק זה בשעת לבשה (חמרא טבא פרשת בלק).

הודאה על בגדי שבת

בצוואת בעל יסוד ושורש העבודה (סימן כט) מובא שהיה מודה לקב"ה אחר שלבש בגדי שבת "יוצרי ובוראי ישתבח שמך, אני נותן לך הודאה על שנתת לי בגדים חשובים לכבוד שבת קודש לא לפי מעשי הטובים רק ברחמך הרבים וחסדך הגדולים".

מנהגו של החפץ חיים

כאשר הלבישו השמש מעיל של כותנה מכובס ומגוהץ, שפתיו של החפץ חיים רחשו "לכבוד שבת לכבוד שבת" (השבת במחיצת הח"ח עמוד 93).

טלית מיוחדת לשבת

ראוי לייחד טלית מיוחדת לשבת, וזה מכבוד שבת וכפי שדרשו חז"ל (שבת קיג, א) "וכבדתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול" (משנ"ב רסב ס"ק ה וכן היה מנהגו של המהר"ל מובא בבאר היטב רסב ד).

ונוהגים שהטלית של שבת היא יותר נאה ומהודרת משל חול (תורת חיים רסב ו), **בטעם הדבר:** על פי תנא דבי אליהו (פרק כו) מה הטעם שחטא המקושש עצים לפי שאמר הקב"ה למשה רבינו דבכל השבוע יש לו לישראל תפילין בראשו ובזרועו ורואה אותם וחוזר ממעשיו אבל עכשיו ביום השבת שאין לו תפילין בראשו ובזרועו לכן חילל זה את השבת באותה שעה א"ל הקב"ה למשה צא וברור להם מצוה אחת שיהיו נוהגים בה בשבת וביו"ט זה ציצית שנאמר ועשו להם ציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' [ולכן צריך שיהיה בהידור מצווה].

טלית של שבת מהני לכבוד יום

יש אומרים: הא קי"ל (א"א מבוטשאטש תיט א) "כבוד יום מרובה משל לילה" ודבר זה שייך מסתמא גם במלבושים, ובכדי שלא לגרוע ביום מבלילה טוב ג"כ להוסיף והטלית הגדול הוא תוספת ביום לרבים ואף זהו תוספת רק בשחרית (א"א בוטשאטש מהדורא תניינא רסב).

טלית קטן

יש הנוהגים: ללבוש אף טלית קטן מיוחד לשבת (הגריש"א הובא במבקשי תורה קובץ מב עמוד מב).

מנעלים של שבת

יש אומרים שיש להחליף המנעלים של שבת (קיצור השל"ה, פלא יועץ ערך לבישה, שו"ת ימי יוסף חשו"ת רדב"ז ח"א יד, שו"ת שבות יעקב ח"א כד בשם שו"ת הרשב"א והרא"ש).

סמך לדבר: מהגמרא בשבת (קכ, א) "ולובש כל מה יכול ר"י אומר י"ח בגדים" ושם נחשב בין י"ח בגדים ב' מנעלים (שו"ת הרדב"ז ח"א יד).

ראייה נוספת: מדברי הרע"א (ח"מ סוס"י רמח, מתשובה שבו"י או"ח כד) באדם שצווה שיתנו בגדיו לפלוני, יש ליתן לו גם מנעלים שגם הם בכלל בגדים, ומימלא גם לענין שבת בענין מנעלים של שבת (נשמת שבת סימן ערה, עיין חזו"א דינים והנהגות פרק י ג).

מנהגו של הגאון: הגר"א היה מחליף כל בגדיו מכף רגל ועד ראש (מעשה רב מה).

יש אומרים: שאין זה בכלל חיוב להחליף את נעליו לכבוד שבת, (שו"ת רב פעלים ח"ד סימן ג, וכן נהג הגריש"א הובא במקשי תורה מב עמוד נו, חיי אדם כלל מט אות ב), **ומ"מ ממידת חסידות** נכון להחליף אף את הנעלים (כה"ח רסב כה, וכן נהג החזו"א הובא בדינים והנהגות פרק י ג).

ראייה מהירושלמי: בירושלמי (שבת פ"ו ה"ב) כתוב "דלאו אורחא דאיניש להיות להם תרי סנדלים חד לחולא וחד לשבתא" [ונחלקו שם הפני משה ובקרבן העדה האם הירושלמי אמר את זה בלשון תמיהה או בלשון ניותא] (עיין שו"ת מקדשי השם סימן ב) [שו"ת ציץ אליעזר ח"ז ס"ב ס"ק ה, כה"ח רסב כה בשם שו"ת רב פעלים ח"ד יג].

ראייה נוספת: ממה שתקנו כל בוקר ברכה מיוחדת למנעלים [שעשה לי כל צרכי"] (עיין ברכות ס, א) ואינה נכללת בברכת "מלביש ערומים" (שו"ת רב פועלים שם, עיין ספר פאת ים דף צה, ב שדחה טעם זה).

חילוק בין מנעלים ללבוש

לפי שהמלבושים הם לכבוד האדם, כמו שמצאנו (שבת קיג, א) שר' יוחנן קרי למאני מכבדותי [שהמלבושים מכבדים את בעליהם רש"י שם] ולכן זה נצרך לאדם כדי להתכבד בהם, משאין כן מנעלים אינם מלבוש של כבוד ואדרבה הם גנאי לאדם שהרי בכל מקום קדוש אסור לילך במנעלים, נמצא שהמנעלים אינם אלא להכרח לבן אדם שלא יקבל נזק ברגליו (גור אריה פרשת עקב ח ד).

דחייה דברי הירושלמי שאפשר שמחמת גודל העניות לא היה להם מנעלים מיוחדים לשבת אבל מי שאפשר לו שיחליף (משנת יעקב ח"ב, הגר"ח"ק הובא בספר בגדי שבת פרק ב שאלה כא).

חליצה בימין

כשחולץ מנעלים של חול בערב שבת כדי לנעול נעלי שבת יחלוץ קודם של ימין, בשונה מכל השבוע שחולץ תחילה של שמאל כמבואר בשו"ע (א ה), **והטעם:** משום דהוי צורך מצווה (הגרש"א הליכות שלמה עמוד כב).

צחצוח מנעלים

ואף מי שאין לו מנעלים מיוחדים לשבת יצחצח מנעליו לכבוד שבת (כה"ח רסב כה), [וכך נהג הגריש"א לצחצח מנעליו בעצמו ולא הסכים שייעזרו לו בזה (מבקשי תורה קובץ מב עמוד מב)], **והטעם:** שאף שמנעלים לא נכללים בכלל בגד, בכדי לצאת ידי חובה שלא יהיה מלבושך של שבת כמלבושך של חול מהני מה שמצחצחים מנעלים, ועל ידי שינוי זה נחשב כאילו לבש מנעלים חדשים (שו"ת מקדשי השם סימן ב).

ראייה לדבר שיצחצוח נחשב כחדש: מצאנו לענין קדושת בית הכנסת שעל ידי סיוד וצביעה מחדש פנים חדשות באו לכאן ונקרא חדש לענין שעושים חנוכת הבית (הגהות מהרש"ם על ספר אורחות חיים תסח – תקנא, שו"ת מחזה אברהם סימן כז).

יש שכתבו בדומה: שאף שאין לו מנעלים מיוחדים לשבת מכל מקום צריך שיהיה לו כסות נקיה ומזה נולד המנהג לצחצח המנעלים לכבוד שבת (נשמת השבת ערה).

נעלי בית

יש אומרים: שנעלי בית, דינו כנעלים שראוי להחמיר שיהיה מיוחד לשבת (אבני ישפה חלק א"ח סימן מו ג).

הגורה מיוחדת לשבת

יש אומרים: שלא יחגור את החגורה של יום חול (של"ה, שר"ע הרב רסב ס"ק ג בשם האר"י, וכן נהג הגר"א מעשה רב אות קמז להחליף כל בגדיו), **ראייה לדבר:** שנחשב שהוא בגד גמור מדכתיב (שמות כח ד) "ואלה הבגדים אשר יעשו.. ואבנט" ופירש רש"י שהיא חגורה הרי לנו שהתורה החשיבה את החגורה כבגד ולכן ראוי שיהיה מיוחד לשבת (אבני ישפה חלק א"ח סימן מו ג).

מכנס לשבת: יש להחליף לשבת גם את המכנסיים (שר"ע ג).

כיפה של שבת

יש הנוהגים: להחליף אף את הכיפה לכבוד שבת (כה"ח רסב כה, חזו"א דינים והנהגות פרק ט אות ג).

בגדים הצמודים לגוף

יש אומרים: שאין צריך שיהיו מיוחדים לשבת, **הטעם:** כיון שבמלבושי שבת ישנם שני חיוב שונים, אחד בגדים נאים לכבוד שבת הנלמד מהפסוק "וכבדתו", ועוד בגדים נקיים נלמד מהפסוק "מקראי קודש" ולכן דווקא בבגדים שמתכבד בהם כגון מלבושי עליונים שייך שיהיו נאים ומיוחדים אבל בגדים הפנימים הצמודים לגוף או חולצה שהרגילות לכבסה תמיד אינו צריך שיהיו מיוחדים לשבת אלא שיהיו נקיים (הגר"ק חוט השני ח"א ע' נב).

ויש הנוהגים: להחליף אף את הבגדים הפנימים (וכן נהג הגר"א הובא במעשה רב סימן קמה), **והטעם:** על פי דברי הארי ז"ל שלא ילבש מכל מה שלבש בחול (הובא במג"א ובמשנ"ב רב ס"ק ה).

מעיל וכד' יש אומרים: שאין צריך שיהיו מיוחדים לשבת, **והטעם:** לפי שאין דרך בני אדם להתכבד בהם וגם אין רגילות לכבסם לכן אין צריך להחליפם לכבוד שבת וגם אין צריך לכבסם מיוחד לשבת (הגר"ק חוט שני חלק א פרק ג עמוד נב, עיין אבני ישפה חלק א"ח סימן מו ג). **טעם אחר:** לפי שאין צריך לבגד זה אלא כדי להגן מפני הגשמים ואינו לבוש גמור (אדני שלמה רסב סעיף ב יז).

סודר: אם יש בני אדם שמתכבדים בלבוש כמו סוודר יש להחליפם לכבוד שבת אם יש לו (אבני ישפה אבני ישפה חלק א"ח סימן מו ג).

מובע לשבת: המנהג שמחליפים את הכובע לכבוד שבת, **והטעם:** להיכר כבוד שבת (ערוה"ש רמב מא).

בגדי שינה לשבת

יש אומרים: שאין צריך שיהיה לו בגדי שינה מיוחדים לשבת (עיין מחצית השקל רסב ג), **והטעם:** כיון שאין דרך להתראות עמהם בפני בני אדם.

ויש אומרים: שראוי שיהיה לו גם בגדי שינה כדי שיהא לו לזיכרון שלא לבוא לחלל את השבת וזה מצוי יותר בקומו משנתו ועלול בטעות להדליק את אור החשמל, ואפשר כולי האי לא חישינן (חסד לאלפים רסב, חסד לאברהם שם ג, עיין כה"ח רסב כה, משנת השבת רעז, אבני ישפה חלק א"ח סימן מו ג), **טעם אחר:** על פי דברי האריז"ל שכתב שלא יהיה על אדם שום בגד שלבש בחול (הגר"ח ק הובא בספר בגדי שבת פרק א ד).

משקפיים

יש הנוהגים: ללבוש משקפים מיוחדות לשבת (פלא יועץ ערך לבישה). **והטעם:** לטעמו של הכל בו (סימן לא) שהטעם בלבישת בגדי שבת כדי שיהיה ניכר שהיום שבת ובכך ימנע מעשיית מלאכה בשבת, והמציאות מוכיחה כאשר האדם קם בלילה ישנו חשש גדול שישכח ויעשה מלאכה האסורה וממילא על ידי לבישת המשקפיים המיוחדים לשבת יזכור כי שהו יום שבת קודש ולא יבוא לידי חילול שבת ח"ו (שר"ת אבני דרך סימן מח).

ויש אומרים: שיש להקל בזה ואין צריך משקפים מיוחדות לשבת, **והטעם:** כיון שאין לו שם מלבוש (שר"ת אבני ישפה חלק א"ח סימן מו ג).

לבישת בגד עליון כל השבת

יש הנוהגים: שלא לצאת בשבת בלי מנעלים או בלי טלית או גלימא, **והטעם:** כדי שיזכור שהיום שבת ולא יבוא ח"ו לחילולה ויש שהוסיפו שחטאו של המקושש היה שיצא בשבת בללי מעיל עליון ולכן בא לחלול שבת, ולכן סמכה תורה פרשת מקושש לפרשת ציצית שהיא מצוה עוסקת בבגדי האדם ובה מודגש הענין "למען תזכרו" (כל בו סימן לא).

לשמור על נקיות הבגדים

המשנ"ב (רסב) כתב "שאל יקח אדם ילד בשבת בחיקו עד שישים תחילה כר בחיקו כדי שלא יטנף בגדיו", מכאן נראה שכל מה שיעשה אדם בשבת צריך להשתדל דאם יש חשש שיתלכלך צריך לכסות עצמו.

צבע הבגדים – בגדי לבן

יש אומרים: שיש ללבוש בגדים לבנים בשבת (חכמי הקבלה רבי חיים ויטל בספר שער הכוונות דרושי סדר שבת דרוש א ענין קבלת שבת, מהר"ם חאגיז מצוה תקמג, וכן נהג בעל התרומת הדשן כמו שהובא בלקט יושר).

והטעם: מפני כבוד שבת, שצבע לבן מכובד יותר משאר צבעים שהם בגדי חתן (פיתוחי חתם רסב ו, עיין שבת קיד, א אמר להו ר' ינאי, בב"ק נט, ב תוס' שם בד"ה הוה).

טעם אחר: בכדי שלא ללבוש בגדים שחורים שהן בגדי אבילות ומובא מהאר"י שכפי הצבע וגוון המלבושים שלובש האדם ביום שבת הקודש בעולם הזה כן ממש יתלבש האדם בעולם הבא אחר פטירתו תמיד ביום השבת. וא"ל שבקבלת שבת אחת נתגלה אליו נשמת אדם חכם שנפטר בימיו וראה לבוש שחורים ואמר לו לפי שבעולם הזה היה לובש שחורים ביום השבת שלכך מענישים אותו שם להלבישו אחר פטירתו ללבוש בגדים שחורים אף ביום השבת (מהר"ח"ו שכך קיבל מרבו האריז"ל הובא באבן השם רסב ה, ילקוט ראובני בראשית, ספר חסידים תתשכט).

לע"נ

הרבנית מרת רחל רבקה ע"ה בת הרב ר' יחיאל דוד זצ"ל

הטעם לנהגים שלא ללבוש

דסמכין על דברי הערוך השולחן (רסב א) שכתב "וגם לובשין כתונת לבן לכבוד שבת" משמע דסגי בכותונת.

טעם אחר: בתפילה משום שסומכים על מה בשעת התפילה הולכים למעלה בטלית גדול שזה בגד לבן, ובסעודה שאין טלית לובשים בגד לבן (דרכי חיים ושלום שסה, על פי ש"ת פנים מאירות ח"ב סימן קנב).

טעם אחר: לפי שחוששים שנראה כיוהרא וכתבו הפוסקים שאם מחזי כיוהרא [גאוה] ובפרט שהרוב לא לובשים לבן אין ללבוש לבנים והמקובלים דברו בזמנם שלא היו לובשים שחורים (דעת תורה למהרש"ם סב, ביאור הלכה ד"ה בגדים נאים).

מנין בגדי לבן האר"י כתב שיש ללבוש ד' בגדי לבן, מלבוש עליון ותחתון והאזור אשר על לבושו התחתון והחלוק שעל בשרו כנגד ד' אותיות הוי"ה (באר היטב רסב ד, פ"ח שער ח"י פרק ב).

מתנגדים ללבישת בגד שחור בשבת

(יערות דבש ח"ב דף כ, בא"ח שנה ב לך לך אות יח). המהר"ח (ט, ב) הביא מיערות דבש (ח"ב) שהתיר על הלובשים בגדים שחורים בשבת שהוא מעשה שטן שעל ידי זה יבא מהרה לחילול שבת כי אסור לנער בשבת

בגד שחור מאבק שעליו וכל שכן מן הגשם ומן הטל (ועיין מטה משה טעם אחר).

טעם אחר: שהביאו מהאר"י שראה חכם שהיה לבוש שחורים אחר פטירתו ואמר לו שלובש שחור מפני שהיה לבוש כן בשבת בעולם הזה (מהר"ח שכך קיבל מרבו האריז"ל הובא באבן השהם רסב ה).

ראייה לדבר: מהגמרא (שבת כה, ב) "כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי ערב שבת מביאים לו עריבה מלאה חמין... ומתעטף ויושב בסדינים מצוייצין ודומה למלאך ה' צבאות" וכתב שם רש"י (ד"ה סדינים עיין רש"י קידושין עב, א) וסדינים אלו היו מפתן שצבעו הטבעי לבן ולכן אמרו עליו ומראהו דומה למלאך ה' צבאות כי המלכים לובשים לבן (עיין יחזקאל ט ב, דניאל י ב).

מקור נוסף: נאמר לענין אבל שאסור ללבוש בגדי לבנים בשבת וכתב שם שהרבה בני אדם שאינם אבילים אין לובשים בגדים לבנים בשבת שאין להם, משמע שמנהג זה לא היה נפוץ כל כך (רשב"ם מבוא באור זרוע ח"ב הלכות אבלות סימן תלז).

בגדי לבן לנשים – סיני לבן

יש אומרים: שהנשים נוהגות ללבוש בגדי לבנים בשבת ויר"ט (קיצור השל"ה). **יש מקומות** שנשים לובשות סיני לבן כל השבת (מנהגי מהרי"ו דף נד).

סגולת בגדי שבת

בגדי שבת מצילים את האדם מכל צרה וצוקה מקור לדבר מהמדרש (תענוג שבת) שאמר בלעם האיק יוכל לקללם הלא הם לובשים בגדי שבת ויר"ט.

יושב יחיד

אף שנמצא לבדו ילבש בגדי שבת, **והטעם:** כי אין המלבושים לכבוד הרואים כי אם לכבוד שבת (משנ"ב רסב ט"ק יא, כפה"ח לא).

בגדים נאים בסעודה שלישית

יש הנהגים: בזמן סעודה שלישית ללבוש בגדים נאים ומכובדים יותר מכל השבת, **והטעם:** על פי הקבלה (זהר ח"ב פח) שזמן סעודה שלישית

הוא זמן נעלה ביותר מכל שעות של שבת "רעוא דרעין" ולכן יש ללבוש בגדים הנאים ביותר (ש"ת ציץ אליעזר ח"ד לד).

לחדש בשבת

יש אומרים: שהעומד ללבוש בגד חדש ימתין עד שבת ואז יחדש בשבת לכבוד שבת (עיין ספר חסידים סימן רנה, צוואתו של בעל האדר"ת כט).

יש אומרים: שאם משאיר את הבגד לכבוד שבת הוא נכנס בכלל חשבון הוצאות שבת, **רמז לדבר** מהגמרא (כתובות סה, ב) שאם צריך לקנות לאשתו מנעלים שיקנה לכבוד יר"ט (הובא בספר אוצר הידיעות שבת פרק קמ בשם הצדיק רבי שלמה בלד).

עד איזה זמן לובשים בגדי שבת

יש הנהגים: ללבושם עד אחר הבדלה (מג"א רסב ב בשם ספר אגודה קמג, וכן נהג החזו"א, משנ"ב רסב ט"ק ח), **והטעם:** כדי שיהא ניכר שלובשם לכבוד שבת (עיין שו"ע הרב רסב ה שכתב בטעם זה לענין לבישת בגדים וה"ה לפשיטתו).

טעם אחר: על פי דברי האר"י שהזהיר שלא ללבוש בחול בגדי שבת, **טעם אחר:** לטעמו של הכל בו (לעיל) שלובשים בגדי שבת כדי שיזכור שהוא שבת ולא יבוא לאיסור מלאכה טעם זה לא שייך במוצ"ש שמוותר במלאכה.

יש הנהגים: עד אחר מלווה מלכה (כף החיים רסב כה, יסוד ושו"ר העבודה שער ח יג בשם האר"י). **והטעם:** משום שהנפש היתירה אינה הולכת לגמרי עד אחר סעודת מלווה מלכה, וכן כדי ללות את המלך בבגדי פאר (כה"ח תרמז ו). **יש שכתבו בדומה** לפי שסעודה זו שייכת לשבת (תורת חיים רסב ו).

יש הנהגים: ללבוש בגדי שבת עד שהולך לישון וכן המנהג (לקט יושר עמוד נח).

מנין הבגדים

יש אומרים: שחייב אדם ללבוש ח"י מלבושים בשבת (אוצר יד החיים עמוד קמו בשם מדרש עשרת הדיברות)

יש אומרים: שיש ללבוש ד' בגדי לבן מלבוש עליון, והתחתון, והאזור והחלוק כנגד ד' אותיות הוי"ה (באר היטב רסב בשם האר"י).

רמז לדבר: "ה' יברך את עמו ישראל בשלום" שלום שמו של הקב"ה בשל"ם אותיות מלבו"ש ילבש ד' בגדים בשבת לבנים כנגד ד' אותיות הוי"ה (פסקי השל"ה צא).

ללבוש בגדי שבת בחול

יש אומרים: שטוב שלא ילבש בגדי שבת ביום חול (כה"ח רסב כד, משנ"ב רסב ט"ק ה). **והטעם:** לטעם הכל בו (לא) ללבישת בגדי שבת כדי שיזכור שהיו שבת ולא יחלל השבת א"כ אסור ללכת בגדי שבת בחול שהרי בכך שוב לא יזכור על ידי לבישת בגדי שבת (תורת חיים רסב).

טעם אחר: משום שעל ידי לבישתם ביום חול מתמעט כבוד שבת (הגר"ק חוט שני שם), ולצורך מצווה מותר (עיין שו"ע תקנא א).

לבישת בגדי שבת לצורך שמחה או התנוה יש מקילים ללבשם, **והטעם:** דנראה שלא אמר האר"י רק במקום שלובש בקביעות, שבכך לא יזכור בעת שילבשם ששבת היום ולא בוא לחללו

מנהגו של הסטיפלער רבינו בעל הקהילות יעקב לא לבש מעיל של שבת בחתונות נכדיו רק לבש כובע של שבת (אורחות רבינו).